

סדר הלימוד ליום יט אדר [יום 167 בשנה]

תוספתא

זאת תורה העלה. אמר רבי חייא, את הפסוק הזה בארנו בגון הזה: זאת תורת - זו כנסת ישראל. העלה - זו מחשבה רעה, שעולה על רצונו של אדם להסיטו מדרך האמת. היא העלה - היא היא שעולה להסטין על האדם, ורוצה לשרף אותו באש, כדי שלא ינתן לו מקום להשטין. ולכן, על המזבח כל הלילה. מי הלילה? זו כנסת ישראל, שהיא זאת, לטהר את האדם מאותו רצון.

על מוקדה, משום שנהר דינור הוא מקום לשרף את כל אלו שלא עומדים בקיומם, שהרי מכניסים אותם לאותה אש בוערת ומעבירים את שליטתם מן העולם. וכדי שלא תשלט, (צריך) על מוקדה כל הלילה, ותכנע ולא תשלט. (ע"כ תוספתא).

כתוב (מלכים-א יט) והנה ה' עבר ורוח גדולה וחזק וגו'. רוח גדולה שאמרנו, וכתוב לא ברוח ה'. ואחר הרוח רעש, שכתוב (יחזקאל א) ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול. הרי רעש אחר הרוח. ואחר הרעש אש, זהו שכתוב (דניאל ז) נהר דינור יוצא ושופע מלפניו וגו'.

רבי יצחק אמר, הינו שכתוב (יחזקאל א) ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בערות כמראה הלפדים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק. ואחר האש קול דממה דקה, הקול הזה קול אחרון, שהוא דממה דקה, שאין לה דבר פרט משלה, אלא היא דוממת מעצמה. וכשמתכנסים עליה, היא נשמעת בכל העולמות, וכלם מזדעזעים ממנה. דממה דקה, למה היא דקה? משום (שהיא) (שבאה) הקטנה מכלן.

רבי חייא אמר, אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה - זה אשו של יצחק, שכתוב (בראשית כב) הנה האש והעצים, והינו אש תמיד, שעומדת תמיד. והעצים - אלו העצים של אברהם, שכתוב ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר.

שנינו, מהאש של יצחק שופע ומגיע למזבח הזה, ויוצאת גחלת אחת לצד מזרח, וגחלת אחת לצד מערב, וגחלת אחת לצד

צפון, וגחלת אחת לצד דרום, לארבע קרנות המזבח, והפהן מסובב אותה לארבע קרנות.

במזבח (במזבח) יש כבש אחד בדרגות ידועות, והדרגה התחתונה מגיעה ויורדת לתהום העליון, מתוך שש אחת. ובשעה שאותן הגחלים מגיעות לארבע הקרנות, רוח אחת מתעוררת ויורדת לאותו התהום העליון.

ובאותו מקום יש צבאות צבאות שאומרים קדוש בקול גדול עליון. ומצד אחר אומרים קדוש בקול נעימות עליונה. ומצד אחר צבאות אחרים שאומרים קדוש. וכן לארבע הקרנות. שש מאות אלף רכבות צבאות בכל קרן נמצאים, ועליהם ממנה אחד, וכלם לבושים אפוד, ועומדים לסדר עבודת המזבח כנגד התחתונים.

במקום אחר נמצאים גלי הים שנוהמים ויורדים בדרגות ידועות, ושם צבאות שאומרים בקול נעימות, ברוך כבוד ה' ממקומו. וכלם משבחים בשירה ולא שוקטים ביום ובלילה, וכלם מסדרים שבח בקול נעימות.

במקום אחר נמצאים צבאות צבאות, עומדים בפחד, בזיע, ברתת, כמו שנאמר (יחזקאל א) ונגה להם ויראה להם. (וגבה להם ויראה להם). וכלם מסתכלים אל אותו מזבח שלמעלה.

ובשעה שמגיעה האש של יצחק על גבי המזבח, כמה זיקים עולים ויורדים לכל עבר, ולוהטים מהם כמה תקיפים בעלי כח, גבורים של העולם. ואלמלא שהפהן עומד על המזבח ומסדר עצים, לא יכול העולם לעמד לפניהם. מאלה הגחלים והזיקים שיוצאים, לוהטים גביהם של אותן חיות, כמו שנאמר ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בערות כמראה הלפדים.

מצד ימין של אותן החיות מתעוררת רוח אחת מלמעלה, נושבת ויושבת באותה האש, ומתלהטת ומתבשמת, ולוהטת, ושוככת בזיו יקר, ומאירה לכמה צבאות שעומדים בצד ימין. ומצד השמאל מתעוררת רוח אחרת חזקה משברת סלעים ונושבת (ויושבת) באותה האש ומתחזקת ומתגברת. ואז מתלבשת ממנה אותה רוח שמצד שמאל, ומאירה (ולוהטת) לכמה צבאות שעומדים באותו צד, וכן לארבעת הצדדים, לארבע מחנות. וכלם מתבשמים בשעה שהפהן עולה על המזבח.

אמר רבי אבא, שני מזבחות הם למטה, ושנים למעלה, אחד פנימי של הכל, שנקרבת בו הקטרת הפנימית ודקה, קשר האמונה, והפכה העליון מהכל קושר (מקטיר) את הקטרת הזו בקשר האמונה, וזה נקרא מזבח הזהב. ומכאן נקטר ונקשר קשר האמונה בקשר אחד. ומזבח אחד אחר שנקרא מזבח הנחשת, וזהו בחוץ, (גדול עליון) ומיכאל השר הגדול מקריב עליו קרבן נוח לקדוש ברוך הוא. ולמטה – מזבח הזהב ומזבח הנחשת, בזה קטרת, ובזה חלבים ואמורים.

ויעל זה כתוב, (משלי כו) שמן וקטרת ישמח לב. ולא כתוב שמן וחלבים ואמורים ישמח, אף על גב שהם התבשומות של הרגז והדין. אבל שמן וקטרת הם שמחת הכל, ולא מצד הרגז והדין. והמזבח הזה שהוא פנימי של קטרת (שהם פנימיות הקטרת) דקה, בדקות של הכל, בקשר האמונה, נקרא קול דממה דקה, ומשום שהוא המזבח הפנימי שנקשר בקשר האמונה.

מזבח אחר נקרא מזבח החיצון, והפנימי נקרא מזבח ה'. האחר נקרא מזבח הנחשת, כמו שנאמר (מלכים-א ח) מזבח הנחשת אשר לפני ה' קטן מהכיל וגו'. רבי יוסי אמר מכאן, (דברים לג) וכליל על מזבחה, שנים. וכתוב על מזבחותי לרצון.

רבי אבא (אחא) אמר, כתוב (שמות יז) ויבן משה מזבח וגו', כנגד אותו פנימי בנה את זה, ועל זה נקרא ה' נסי. מה זה נסי? שרשם את הרשם של אות הברית הקדוש. שבשעה שעמלק בא להעביר את הרשם הקדוש הזה מישראל, המזבח הזה עמד כנגדו לנקם אותה נקמת אות הברית, ולכן נקרא (ויקרא כו) חרב נקמת נקם ברית. וזו התקינה לישראל רשם קדוש. ומשה בנה כנגדה מזבח, וקרא לו ה' נסי, וזהו מזבח הפנימי, (מלכים-א יט) קול דממה דקה.

ויעל כן, אש תמיד תוקד על המזבח וגו', אש שנמצאת תמיד. ומי היא? האש של יצחק. ואז השם הזה – אדני. וכשיסדר עליו הכהן אותם עצים, הוא מתבשם בשם, וקוראים לו בשם הרחמים – יי, וקוראים לה בשם הזה. ולפעמים עומדת כמו זה, ולפעמים עומדת כמו זה. רבי שמעון אמר, שנים היו, והפנימי עומד על אותו אחד שבחוץ, וממנו נזון, ונקשרים זה עם זה.

זֶה קָרְבַּן אֱהָרֹן. רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח, (תהלים קמה) צָדִיק ה' בְּכָל דְרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו. צָדִיק ה' בְּכָל דְרָכָיו, הָרִי שָׁנִינוּ, כְּמָה יֵשׁ לְבַנֵּי אָדָם לְהִתְבַּוֵּן בְּכְבוֹד רַבּוֹנָם שְׁלֵא יִסְטוּ מִדְרָכָם הַחֻצָּה, שְׁהָרִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם הַדִּין תְּלוּי בְּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא וְעוֹמֵד עַל הַדִּין.

וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהִשָּׁמֵר מִחֻטְאָיו, שְׁלֵא יֵדַע אֶת הַזְּמַן שֶׁהַדִּין שׁוֹרָה עָלָיו. יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ – הַדִּין שׁוֹרָה עָלָיו. יוֹצֵא מִבֵּיתוֹ הַחֻצָּה – הַדִּין שׁוֹרָה עָלָיו, וְלֹא יֵדַע אִם יֵשׁוּב לְבֵיתוֹ וְאִם לֹא. יוֹצֵא לְדֶרֶךְ – עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה, שְׁהָרִי הַדִּין יוֹצֵא כְּנֶגְדּוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם פה) צָדֵק לְפָנָיו יִהְלֶךְ. מִשּׁוּם כִּי צָרִיךְ לְהִקְדִּים וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ כְּדִי שֶׁיִּנְצַל מִן הַדִּין בְּשַׁעֲהָ שֶׁהוּא שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, שְׁהָרִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם שׁוֹרָה הַדִּין בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם.

עֲתָה יֵשׁ לִזְמַר, הָרִי שָׁנִינוּ, וְהִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, אֵל בְּכָל מְקוֹם חֶסֶד הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים י) הָאֵל הַגָּדֵל, וְזֶה אֹר שֶׁל חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה, וְאַתָּה אִמְרָתָ וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם. עֲזֹב הַפְּסוּק כָּל אֵלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאַחֲזוּ בְזָה. אִם כֵּן, לֹא עוֹמְדִים הַדְּבָרִים. וְעוֹד, שְׁכָתוּב (ישעיה ט) אֵל גְּבוּר, אוֹ שֶׁנֶּעֱמֵד אוֹתוֹ בְּדִין, אוֹ שֶׁנֶּעֱמֵד אוֹתוֹ בְּרַחֲמִים.

אָרְא כִּי שָׁמַעְנוּ, הַרְשָׁעִים מִהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין. שְׁאִין לָךְ בְּכָל אֵלֹהֵי כְּתוּרִים עֲלִיוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שְׁלֵא כְּלוּלִים רַחֲמִים בְּדִין, וְדִין בְּרַחֲמִים. וְרְשָׁעִים מִהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, טוֹב בְּזָה שְׁכָתוּב אֵל גְּבוּר, אֶלֵּא אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם מַהוּ? שְׁהָרִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם עוֹמֵד בְּדִין, בֵּין שְׁבָנֵי הָעוֹלָם זְכָאִים, בֵּין שְׁלֵא זְכָאִים. לֹא הִיָּה בִּידוֹ. בָּאוּ וּשְׁאַלוּ לוֹ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לָהֶם, וְדַאִי אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם, וְהָרִי בְּאֵרוּהַ הַחֲבֵרִים, לְעֵתִים הוּא דִין וְלְעֵתִים הוּא רַחֲמִים. אִם זֹכִים בְּנֵי הָעוֹלָם, הָרִי אֵל עוֹמֵד, וְהוּא חֶסֶד. וְאִם לֹא זֹכִים, הָרִי אֵל עוֹמֵד, וְנִקְרָא גְבוּר, וְעַל זֶה עוֹמֵד בְּכָל יוֹם.

אָבִי דְּבַר נֶאֱמַר הוּא, אֵל בְּכָל מְקוֹם זֶהוּ אֹר (רב) הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה, וְעוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ בְּכָל יוֹם, שְׁכָתוּב (תהלים נו) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. וְאֵלְמָלֵא שְׁאֵל הַזֶּה מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לְעַמֵּד אֶפְלוּ שַׁעֲהָ אַחַת מִלְּפָנֵי הַדִּינִים הַקָּשִׁים שֶׁמִּתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם בְּכָל יוֹם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם, אֵל תִּקְרִי

בְּהַבְרָאָם אֵלָא בְּאַבְרָהָם, בְּהַתְעוֹרְרוֹת שֶׁל אַבְרָהָם עוֹמְדִים, וּבְשִׁמְתְּעוֹרֵר אַבְרָהָם בְּעוֹלָם, כָּל אוֹתָם הַדִּינִים שֶׁנִּמְצְאִים בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, הוּא דוֹחָה אוֹתָם הַחוּצָה וְלֹא עוֹמְדִים לְפָנָיו.

זֶהוּ שְׁכַתּוֹב וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם. נִזְעַם אוֹ זַעוּם בְּכָל יוֹם לֹא כְּתוּב, אֵלָא זַעַם. בְּכָל יוֹם וַיּוֹם שֶׁנִּמְצָא דִין, דוֹחָה אוֹתָם הַחוּצָה, וְהוּא עוֹמֵד וּמִבְּשֵׁם אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (תְּהִלִּים מ"ב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֲסֵדוֹ. וְאֵלְמֵלֵא זֶה, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לַעֲמֵד אֶפְלוּ רָגַע אֶחָד. וְלָכֵן הִכָּל עוֹמֵד מִשׁוּם אַבְרָהָם.

וְזֶה שְׁכַתּוֹב אֵל גְּבוּר. לֹא שֶׁהוּא גְבוּר, אֵלָא הַפְּסוּק הַזֶּה רָמַז הוּא שְׂרוּמַז לְאַבוֹת, וְרָמַז הוּא שְׂרוּמַז לְאַמוּנָה הָעֲלִיוֹנָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁכַתּוֹב פִּלְא יוֹעֵץ אֵל גְּבוּר אָבִי עַד שֶׁר שְׁלוֹם. פִּלְא – זוֹ הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁמִּפְּלָאָה וּמִכַּסִּית מִהַכֵּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים י"ז) כִּי יִפְּלֵא מִמֶּךָ דָּבָר. יוֹעֵץ – זֶהוּ נִהַר עֲלִיוֹן שֶׁשׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא וְלֹא פוֹסֵק. וְזֶה יוֹעֵץ לְכָל וּמִשְׁקָה אֶת הַכָּל.

א – זֶה אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנֵנוּ הָאֵל הַגְּדוֹל. גְּבוּר – זֶה יִצְחָק, שְׁכַתּוֹב הַגְּבוּר. אָבִי עַד – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁאוֹחַז בְּצַד הַזֶּה וּבְצַד הַזֶּה וְעוֹמֵד בְּקִיּוּם שְׁלָם. שֶׁר שְׁלוֹם – זֶה צְדִיק, שֶׁהוּא הַשְּׁלוֹם שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁלוֹם הַבַּיִת, שְׁלוֹם הַגְּבִירָה.

ב רַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יְהוֹדָה וְנִשְׁקוּ אֶת יְדוֹ. בָּכוּ וְאָמְרוּ: אֲשֶׁרִי חֲלַקְנוּ שֶׁשָּׂאֲלָנוּ אֶת זֶה. אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שֶׁאַתָּה שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ.

אמֵר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתוּב זֶה קָרְבַּן אֶהְרֵן וּבָנָיו אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לָהּ. בֹּא רֵא, הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם גּוֹרְמִים לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִסְתַּלַּק מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (מִשְׁלֵי ט"ז) אִישׁ תִּהְפָּכּוֹת יִשְׁלַח מְדוּן וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֶלּוֹף. מִי הָאֶלּוֹף? זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (שֶׁהוּא אֶלּוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶלּוֹף נְעוּרֵי אֶתָּה. וְהֵם (הַרְשָׁעִים) מִפְּרִידִים אֶת זֹאת מִזֶּה, שֶׁהִיא שְׁלוֹם הַבַּיִת, וְהֵם זְנוּג אֶחָד.

ב אֶהְרֵן הַקְּדוּשׁ וּבָנָיו, וְעַל יְדֵיהֶם נִקְרָבִים שְׁנֵיהֶם וּמִזְדוּגִים זֶה עִם זֹאת. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב, בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקְּדוּשׁ. זֶה קָרְבַּן אֶהְרֵן וּבָנָיו. וְהֵם מִזְדוּגִים אֶת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ הָעֲלִיוֹן בַּגְּבִירָה, וְעַל יְדֵיהֶם מִתְּבָרְכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְנִמְצְאוּת בְּרִכּוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְנִמְצָא הַכָּל אֶחָד בְּלֵי פְרוּד.

וְאִם תאמר, למה לא כתוב זאת קרבן, לקרב זאת למקומה? לא כן, שהרי הכהן ממעלה שורה להביא את הזווג לכנסת ישראל, עד שמגיע לזה הזווג לזווג עם זאת ולקרבם כאחד, ולכן הכהן משלים את הקרבן ומקרב את הזווג. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא. **רבי חייא** ורבי יוסי היו הולכים מאושא לטבריה. אמר רבי חייא, כתוב (תהלים קלב) כי בחר ה' בציון וגו'. זאת מנוחתו וגו'. לפעמים קוראים את זה כל החברים זכר, משום שהוא (שציון הוא) רחמים, וכאן הכתוב קורא אותו נקבה.

אמר רבי יוסי, כן נשמע לי מהמנורה הקדושה, (אבל) בשעה שהזווג מזדווג כאחד להראות שהנקבה נכללת בו בכלל אחד, הנקבה נקראת בשם (הזכר), שהרי אז נמצאות הברכות של הגבירה ואין בה פרישות כלל, ועל כן כתוב למושב לו. וכתוב כי בחר ה' בציון, בציון בדיוק, באותו שיש בתוכו שורה בו, ולא כתוב לציון, והכל אחד. בין שקורא לזה בשם של זכר, ובין שקורא לזה בשם של נקבה, הכל אחד ועומדים בדרגה אחת.

(פתח רבי יוסי ואמר) ועל זה כתוב, (שם פז) ולציון יאמר איש ואיש יולד בה. אחד לדין, ואחד לרחמים. כשמזדווגים כאחד בזווג אחד, אז נקרא ציון, וציון וירושלים ידועים, ונמצא שזה תלוי בזה.

פתח רבי יוסי ואמר, כתוב (ויקרא ב) והתקדשתם והייתם קדשים. מי שמקדש את עצמו מלמטה, מקדשים אותו מלמעלה. ומי שמטמא את עצמו מלמטה, מטמאים אותו מלמעלה. מקדשים אותו מלמעלה – נאה, שהרי קדשת רבוננו שורה עליו, אבל מטמאים אותו מאיזה מקום? ואם תאמר מלמעלה, וכי טמאה שורה מלמעלה?

אמר רבי חייא, זה ששנינו, במעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה. אם המעשה שלמטה בקדשה, מתעוררת קדשה למעלה, ובאה ושורה עליו ומתקדש בה. ואם הוא מטמא למטה, מתעוררת רוח טמאה מלמעלה, ובאה ושורה עליו ונטמא בה, שהרי הדבר תלוי במעשה.

שהרי אין לך טוב ורע, קדשה וטמאה, שאין להם עקר ושרש למעלה, ובמעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה. מה שתלוי במעשה, במעשה מתעורר למעלה ונעשה מעשה. ומה שתלוי בדברים, בדברים. כשנגזר בדבר, מתעורר כן למעלה.

ואם תאמר, מה הדבר מעורר? אלא כן כתוב, (ישעיה נח) ודבר דבר. אותו הדבר מעורר דבר אחר למעלה שנקרא דבר. (הושע א) דבר ה' אשר ה' (שמאל-א ג) ודבר ה' ה' יקר. (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו. שהרי שנינו, אותו הדבר עולה ובוקע וקיעים עד שעולה (שמתישב) במקומו ומעורר את מה שמעורר, אם טוב - טוב, ואם רע - רע. ועל זה כתוב, (דברים כג) ונשמרת מכל דבר רע.

וארבעה מינים בלולב, והם שבעה. ואם תאמר ששבעה מינים הם - לא כן, אלא ארבעה הם, והם נפרדים לשלשה אחרים, ובמעשה שלהם מתעוררים שבעה אחרים למעלה להיטיב את העולם בכמה צדדים.

בנסת ישראל, אף על גב שהיא בכלל, מתברכת מכל הששה, (ולהתברך מאותם ששה) ומהנחל העמק של המעין ששופע ואינו פוסק את מימיו לעולמים שמשפיע (מלהשפיע) עליהם, ומיניק לבת. שמשום שהיא בת לעולם העליון ולתחתון, היא מתברכת מהם בהתעוררות הזו. שהרי בשעה שכנסת ישראל מתברכת מהם, כל העולמות מתברכים, ועל כן סוכבים את המזבח, כמו שנתבאר.

ועוד, בהתעוררות הזאת מתברכים כל הששה במים להנות בו, וכלם שואבים מהמעין של היין (של היים) (של המים) (של הנחל) העמק של הכל לרדת לעולם. ומשום כן צריכים כלם לחים ולא יבשים, למשך ברכות לעולם, משום שהאילנות הללו כלם לחים תמיד, והעלים שלהם נמצאים תמיד, וזמן השמחה שלהם בזמן הזה.

ושנינו בספרו של רב המנונא סבא, שהרי אותו כח שהפקד על האילנות הללו, כל אחד ואחד מאלו לא נוטל ברכות של שמחה למעלה, אלא בזמן הזה. והשמחה שלהם כלם למעלה, ושמחת האילנות הללו למטה, כלם בזמן הזה הוא. וההתעוררות שלהם באותם קדושי המלך תלויים. וכשישראל נוטלים אותם, הפל מתעורר בזמן הזה, והעולם מתברך (לכנסת ישראל מתברכת) להוריק ברכות לעולם.

כתוב, (תהלים כט) קול ה' על המים אל הכבוד. אמר רבי יוסי, זה אברהם. קול ה' בכח - זה יצחק. קול ה' בהדר - זה יעקב. קול ה' שבר ארזים - זה נצח. קול ה' חצב להבות אש - זה הוד.

קול ה' יחיל מדבר – זה צדיק. קול ה' יחולל אילות – זה צדק. וכלם גדלים על הים (המים) ונשקים במים כדי לגדל. זהו שפכתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. וכל אלה מעוררים ברכות לעולם מאותה ההשקאה שכלם משקים.

בא ראה, שבעת הקולות הללו תלויים בדבור הפה בשאר ימות השנה, ועכשו אין תלויים אלא במעשה, ואנו צריכים מעשה, ולא דבור, משום שבזמן הזה מברך את כל השנה.

ביום השביעי של החג, הוא סיום הדין של העולם, והפתקים יוצאים מבית המלך, והגבורות מתעוררות ומסתימות ביום הזה, וערבי נחל (תלויים) בהם. וצריכים לעורר גבורות למים, ולהקיף שבע פעמים כדי לרוות את המזבח הזה מהמים של יצחק, משום שהבאר הזו של יצחק מתמלאת מים, וכשמתמלאת, כל העולם מתברך במים.

וביום הזה צריכים גבורות למים, ולסים אותה אחר כך, שהרי ביום הזה מסתים הדין, ומשום כך צריכים לחבט אותם בקרקע שלא ימצאו, שהרי זהו יום של התעוררות וסיום. ולכן התעוררות וסיום הוא שעושים בערבי נחל.

אמר רבי חייא, ודאי כך הוא, ויפה. וערבי נחל, מהצד של נחל יוצאות גבורות. וביום הזה מתעוררים ומסיימים. ביום הזה כתוב, (בראשית כו) וישב יצחק ויחפר את בארת המים. בארת כתוב חסר. וישב, מה זה וישב? אלא היום הראשון של החדש, ראשית הדין היה בכל העולם, ויצחק עומד לכסא לדון את העולם. ביום הזה, וישב יצחק, לעורר דינים ולסים דינים. ויחפר את בארת המים, להריק גבורות לכנסת ישראל לעורר את המים, שהרי מים יורדים לעולם בגבורות.

ומשום שהגבורות הללו אין יורדות אלא בעננים, ויום המען לא נחה רוחם של עמודי העולם, רק משום שהעולם צריך אותם. מה הטעם? משום שהעולם נברא בדין, והכל כך צריך. משום כך הכל תלוי במעשה. ועל כן הכהן במעשה ובתקון שהוא עושה למטה, מתעוררים עליונים ותחתונים לתקן אותם, והם מתתקנים על ידו.

אמר רבי יוסי, הרי שנינו, הערבה שדומה לשפתיים ביום הזה, ומה היא? אמר רבי חייא, אף על גב שלדרש הוא בא, כך זה

וּדְאִי. שְׁהָרִי בְיוֹם הַזֶּה זֶה תְּלוּי בְּשִׁפְתַיִם, בְּיוֹם הַזֶּה מְצוּהָ הַמֶּלֶךְ לָתֵת פְּתָקִים לְמַמְנָה, וְהַדִּינִים מְסִימִים, וְנִסְתָּם לְשׁוֹן הָרַע מֵהָעוֹלָם. בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַחֹדֶשׁ הוּא רֵאשִׁית הַדִּין, וְהַסִּיּוֹם הוּא בְּיוֹם הַזֶּה, וְהָרִי נִתְבָּאָר.

בֵּא רָאָה, בְּיוֹם הַזֶּה הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה מְשֻׁלְמִים וּמְסִימִים אֶת הַבְּרֻכּוֹת שֶׁלָּהֶם וְשׁוֹרִים בְּדִין, וְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַזֶּה מְסִימִים אֶת הַדִּינִים שֶׁלָּהֶם וְשׁוֹרִים בְּבְרֻכּוֹת, שְׁהָרִי לְיוֹם אַחַר עֲתִידִים לְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַמֶּלֶךְ, לְטַל מִמֶּנּוּ בְרֻכּוֹת לְכָל הַשָּׁנָה, וּבְאוֹתָהּ שִׁמְחָה לֹא נִמְצְאִים עִם הַמֶּלֶךְ, רַק יִשְׂרָאֵל לְבָדָם. וּמִי שִׁיּוֹשֵׁב עִם הַמֶּלֶךְ וְנוֹטֵל אוֹתוֹ לְבָדוֹ, כָּל מֵה שְׁרוּצָה שׁוֹאֵל, וְנוֹתֵן לוֹ. וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל מִתְחִילִים, וְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה מְסִימִים. וְעַל כֵּן כָּתוּב, (מלאכי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה' וְגו'. **אָמַר** לוֹ, הָרִי אֲנִי רוֹאֶה אֶת עֲשׂוֹ בְשִׁלּוּהָ, בְּמַלְכוּת, בְּכַרְכִּים עֲלִיוֹנִים, וְשׁוֹלֵט עַל הָעוֹלָם, וְאַתָּה אָמַרְתָּ וְאָשִׁים אֶת הָרִי שְׁמָמָה! אָמַר לוֹ, בְּכָל מְקוֹם זֶה כֶּף, כִּיּוֹן שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ גָּזַר גְּזֵרָה וְשָׂם אוֹתָהּ גְּזֵרָה בְּפִתְקֵי שְׁלוֹ, הַכָּתוּב מַעִיד כְּמוֹ שְׁנַעֲשֶׂה. וְעַל כֵּן וְאָשִׁים אֶת הָרִי שְׁמָמָה, שְׁהָרִי שְׁמָתִי אֶת זֶה בְּפִתְקֵי שְׁלִי, וְכֵן כָּל אוֹתָן טוֹבוֹת שְׁגִזֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוּב (יחזקאל יז) אֲנִי ה' דְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי.

וְזוֹת תּוֹרַת הָאֲשֵׁם וְזוֹת תּוֹרַת הַמַּנְחָה וְזוֹת תּוֹרַת זְבַח הַשְּׁלָמִים זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאֵת. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הָרִי פְּרִשׁוּהָ, אִם לְמַטָּה – זוֹ בְּכָל, וְאִם לְמַעְלָה – זוֹ בְּכָל. וּמִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה, נוֹטֵל אוֹתָהּ לְחֻלְקוֹ בְּכָל וְנִאָחַז בְּכָל הַצְּדָדִים, וְלֹא צָרִיךְ לְהַקְרִיב קָרְבָּן עַל נִפְשׁוֹ, וְהָרִי נִתְבָּאָר. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (ירמיה ב) הַכֹּהֲנִים לֹא אָמְרוּ אִיָּהּ ה' וְתִפְשִׁי הַתּוֹרָה לֹא יִדְעוּנִי וְהָרַעִים פָּשְׁעוּ בִּי. הַכֹּהֲנִים – אֵלּוֹ הַכֹּהֲנִים שֶׁמְשַׁמְשִׁים בְּכֹהֲנָה גְדוּלָה, וּמְקַרְיָבִים דְּבָרִים קְדוּשִׁים לְמְקוֹמָם, וּמְיַחֲדִים הַיַּחֲוּד כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרֵאוּי. וְתִפְשִׁי הַתּוֹרָה, מִי הֵם תִּפְשִׁי הַתּוֹרָה? וְכִי כֹהֲנִים אֵינָם תּוֹפְשִׁי הַתּוֹרָה? אֵלּא אֵלּוֹ הֵם הַלְוִיִּם שֶׁתּוֹפְשִׁים אֶת הַכְּנֻרוֹת, שְׁבָאִים מִצַּד שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה נִתְּנָה מֵהַצַּד שֶׁלָּהֶם, וְהֵם מְמַנִּים עַל הַשִּׁבְחָה שֶׁל תִּשְׁבַּחְתוּ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ לִיַּחַד אוֹתוֹ יַחֲוּד שְׁלָם כְּרֵאוּי. וְהָרַעִים פָּשְׁעוּ בִּי – אֵלּא הֵם גְּדוּלֵי הָעַמִּים, שְׁהָרִי רוֹעִים אֶת הָעַם כְּמוֹ רוֹעֵה שְׁמַנְהִיג אֶת צֹאנָו.

וְאֵלָּה הֵם שְׁלֵשׁ דְּרָגוֹת שְׁצָרִיכוֹת תְּמִיד לְהַמְצִיא עַל הַקָּרְבָּן לְמַצָּא רְצוֹן לְמַעְלָה וְלְמַטָּה וְשִׁמְצָאוּ בְרֻכּוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. הַכֹּהֵן

מקריב קרבן, ומתכונן ליחד את השם הקדוש כראוי ולעורר את הצד שלו, והלויים מתכוננים בשיר לעורר את הצד שלהם ולהכליל בצדו של הכהן, וישראל מכון לבו ורצונו לתשובה שלמה ונכנע לפני המלך הקדוש, וזה נוטל הכל ומתכפר חטאו, ונמצאת שמחה בעליונים ובתחתונים.

רבי יהודה פתח, (תהלים קד) המקרה במים עליותיו וגו'. כשפרא הקדוש ברוך הוא את העולם, הוציא אותו מתוך מים, וסדר אותו על המים. מה עשה? חלק את המים לשנים, מחצית למטה ומחצית למעלה, ועשה מהם מעשים. מהמחצית התחתונה עשה ותקן את העולם הזה וסדר אותו על המחצית הזאת, ותקן אותו למעלה עליהם, זהו שכתוב (שם כד) כי הוא על ימים יסדה. ואת המחצית האחרת העלה למעלה וסדר בו את התקרות העליונות, זהו שכתוב המקרה במים עליותיו וגו'.

ועשה רקיע בין שני החצאים הללו, זהו שכתוב (בראשית א) יהי רקיע בתוך המים וגו'. ועליהם תקן וסדר עליונים קדושים מתוך טפות טפות ברוח שנגזרה בתאר (במאור) (וסדר מלאכים עליונים קדושים מתוך רוח שנגזרה מפיו), שכתוב וברוח פיו כל צבאם.

ובאלו תקן וסדר המזמרים את תשבחתו ביום, והתערכו בשלהבות אש. ואותם גדודי הצבאות אומרים שירה ביום, תשבחות בבקר וזמירות בערב. כשמגיע הלילה, כלם מפסיקים את השירה. מעליהם גדודי אש בשלהבת חזקה עומדים ומריחים אש אוכלת, וחוזרים למקומם.

ויש בצד האחר שתהומות עולים אלו על אלו, ויש תהום עליון ותהום תחתון, ובכלם שורים בעלי הדינים מצד של הדין הקשה. ויש בתוך צד התהום התחתון שלהבות ששורפות זיקים של אש הממנים על דיני העולם, לשרף את הרשעים באש שיוצאת מאותו נהר דינור. וכלם אש, ומראיהם אש לוחטת, ועומדים בין עליונים ותחתונים.

וכשעולה עשן המזבח, עוברים ועולים מאותה דרגה, שעומדים לכלות ולהאכיד, ואותו זרם של של אש חזרה של נהר דינור, שהוא תקיף ועליון, חוזר למקומו, וכלם נהנים מעשן המזבח, משום שנתתקן כנגד (המזבח) המלך העליון, ומשום כך הם

נְהַנִּים מִמֶּנּוּ, וְהֵם קָרְבִּים לְכָאן. וְעֵשָׂן אַחַר עוֹלָה, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ,
לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, הָרִצוֹן שֶׁל הַכֹּל שְׁעוֹלָה לְמַעְלָה, שֶׁהוּא נַחַת רוּחַ
לְמַלְךְ הַקָּדוֹשׁ.

הָרִי נִתְבָּאָר שֶׁבְּמִזְבֵּחַ עוֹלָה וְנִרְאָה אֹרִיא"ל, כְּמוֹ מִרְאָה שֶׁל אֲרִיָּה
חֹזֵק רוֹבֵץ עַל טְרָפוֹ, וְהָיוּ הַכֹּהֲנִים וְיִשְׂרָאֵלִים רוֹאִים וְשִׂמְחִים,
שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים שֶׁהִתְקַבַּל בְּרִצּוֹן לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְאִשׁ אַחֲרַת
עֲלִיּוֹנָה קְדוּשָׁה יוֹרֶדֶת כְּנֶגֶד הָאֵשׁ הַתַּחְתּוֹנָה, וְאִזּוֹ אָדָם הוֹלֵךְ (וְאִ) ^(וְאִ)
וּמְזַדְעָזֵעַ לְפָנֵי אֲדוֹנוֹ וְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

לְמַלְךְךָ שֶׁשָּׁלַחְנוּ לוֹ דוֹרוֹן, וְהָיָה מְקַבֵּל לְפָנֵינוּ. אָמַר לְעַבְדּוֹ, לֵךְ וְטַל
אֶת הַדּוֹרוֹן הַזֶּה שֶׁהֵבִיאוּ לִי. כִּי אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאוֹרִיאֵל, לֵךְ וְקַבֵּל אֶת הַדּוֹרוֹן שֶׁפָּנִי מִקְרִיבִים לְפָנֵי. כְּמָה שֶׁמָּחָה
נִמְצָאֵת בְּכָל, כְּמָה הַתְּבַשְׂמוֹת נִמְצָאֵת בְּכָל, כְּשֶׁהִכְהֵן וְהִלּוּי וְאוֹתוֹ
שֶׁמִּקְרִיב קָרְבָן מְכוּנִים לְהַקְרִיב קָרְבָן כְּרָאוּי בִּיחּוּד שְׁלָם.

בֵּא רָאָה, כְּתוּב וְתִצָּא אֵשׁ מִלְּפָנֵי ה' וְתֹאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעֹלָה
וְגו'. זֶה אֹרִיא"ל, שִׁיּוֹרֵד בְּמִרְאָה שֶׁל אֵשׁ בְּשִׁלְהֶבֶת, עַד שִׁיּוֹרֵד
לְמִזְבֵּחַ לְקַבֵּל אֶת הַדּוֹרוֹן, וְנִרְאָה כְּמוֹ אֲרִיָּה גְדוֹל רוֹבֵץ עַל הַקָּרְבָן.

וּבְשִׂישִׁי־רֶאֶל לֹא נִמְצָאוּ צְדִיקִים, אוֹ שְׁאוֹתוֹ מִקְרִיב הַקָּרְבָן לֹא
הִקְרִיב כְּרָאוּי וְלֹא הִתְקַבַּל קָרְבָנוֹ, הָיוּ רוֹאִים שֶׁהֶעֱשָׂן
לֹא עוֹלָה בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְהִיְתָה עוֹמֶדֶת רוּחַ אַחַת מִנְקַב הַצְּפוֹן וְנִכְנַסֶּת
לְמִזְבֵּחַ, וְהָיוּ רוֹאִים דִּיּוֹקֵן שֶׁל כָּלֵב אֶחָד חֲצוּף רוֹבֵץ עַל הַקָּרְבָן, וְאִזּוֹ
הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁלֹא הִתְקַבַּל בְּרִצּוֹן אוֹתוֹ הַקָּרְבָן.

לְמַלְךְךָ שֶׁשָּׁלַחְנוּ לוֹ דוֹרוֹן, רָאָה אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ שֶׁאֵינּוּ כְּדָאֵי לְקַרְבוֹ
לְפָנֵינוּ. אָמַר הַמֶּלֶךְ, סִלְקוּ אֶת אוֹתוֹ הַדּוֹרוֹן וְתַנּוּ אוֹתוֹ לְכָלֵב,
שֶׁאֵינּוּ כְּדָאֵי לְהִכְנִס לְפָנֵי. כִּי בְּשַׁעַה שֶׁנִּקְרַב הַקָּרְבָן וְלֹא הִתְקַבַּל
בְּרִצּוֹן, הַדּוֹרוֹן נִמְסַר לְכָלֵב, וּמִשׁוּם כִּי הָיוּ רוֹאִים אֶת דִּיּוֹקֵן הַכָּלֵב
עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ.

בֵּא רָאָה, כְּתוּב וְתִצָּא אֵשׁ מִלְּפָנֵי ה' וְתֹאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעֹלָה.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה אֹרִיא"ל, שֶׁנִּרְאָה בְּשִׁלְהֶבֶת אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רוֹבֵץ עַל הַקָּרְבָן. וְאִזּוֹ הִיְתָה שֶׁמָּחָה בְּכָל, שֶׁהָרִי הִתְקַבַּל
בְּרִצּוֹן, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֵל כָּל הָעָם. וְאִם לֹא הִיְתָה
הָעֲרֻבוּבִיָּא שֶׁל בְּנֵי אֶהֱרָן מִיּוֹם שֶׁיִּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לֹא נִמְצָא
רִצּוֹן כִּי לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.